

Erstatningsrett

- Professor Trine-Lise Wilhelmsen
- Nordisk institutt for sjørett
- E-post: t.l.wilhelmsen@jus.uio.no

Forelesningsoversikt

– tidspunkter og hovedtemaer

- Mandag 16.03 (kl 14.15-16.00): Arbeidsgiveransvaret
- Onsdag 18.03 (kl 14.15-16.00): Bilansvaret
- Torsdag 19.03 (kl 14.15-16.00): Årsakssammenheng
- Mandag 23.03 (kl 14.15-16.00): Medvirkning. Lempning

1

Innledning

Innledning

- Skl § 2-1, nr. 1:

- ”Arbeidsgiver svarer for skade som voldes forsettlig eller uaktsomt under arbeidstakers utføring av arbeid eller verv for arbeidsgiveren, idet hensyn tas til om de krav skadelidte med rimelighet kan stille til virksomheten eller tjenesten, er tilsidesatt.”

Innledning

- disposisjon og nøkkelbegreper

- Innledning
- Begrepet «arbeidstaker»
- Begrepet «arbeidsgiver»
- Forsett/uaktsomhet
- Under utføring av arbeid/tjeneste
- Særlig om det offentliges ansvar
- Arbeidstagerens eget ansvar

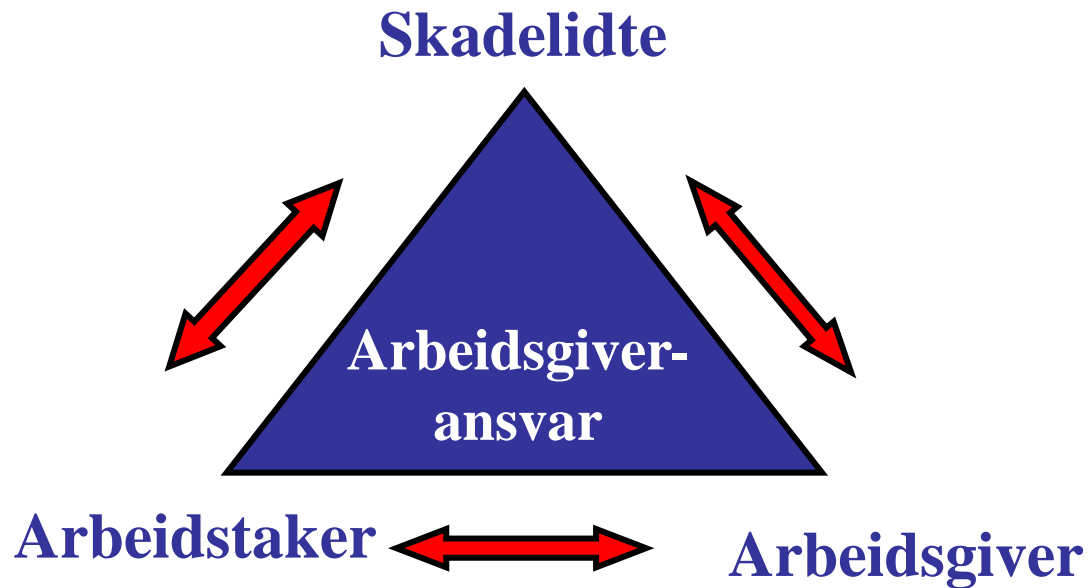
Innledning

- ansvarsgrunnlag og partsforhold

- Rettslig plassering
- Skl. § 2-1: Arbeidsgivers obj. ansvar for ansattes culpa
- Objektivt ansvar
- Culpaansvar
- Kombinasjonen: trekantforholdet

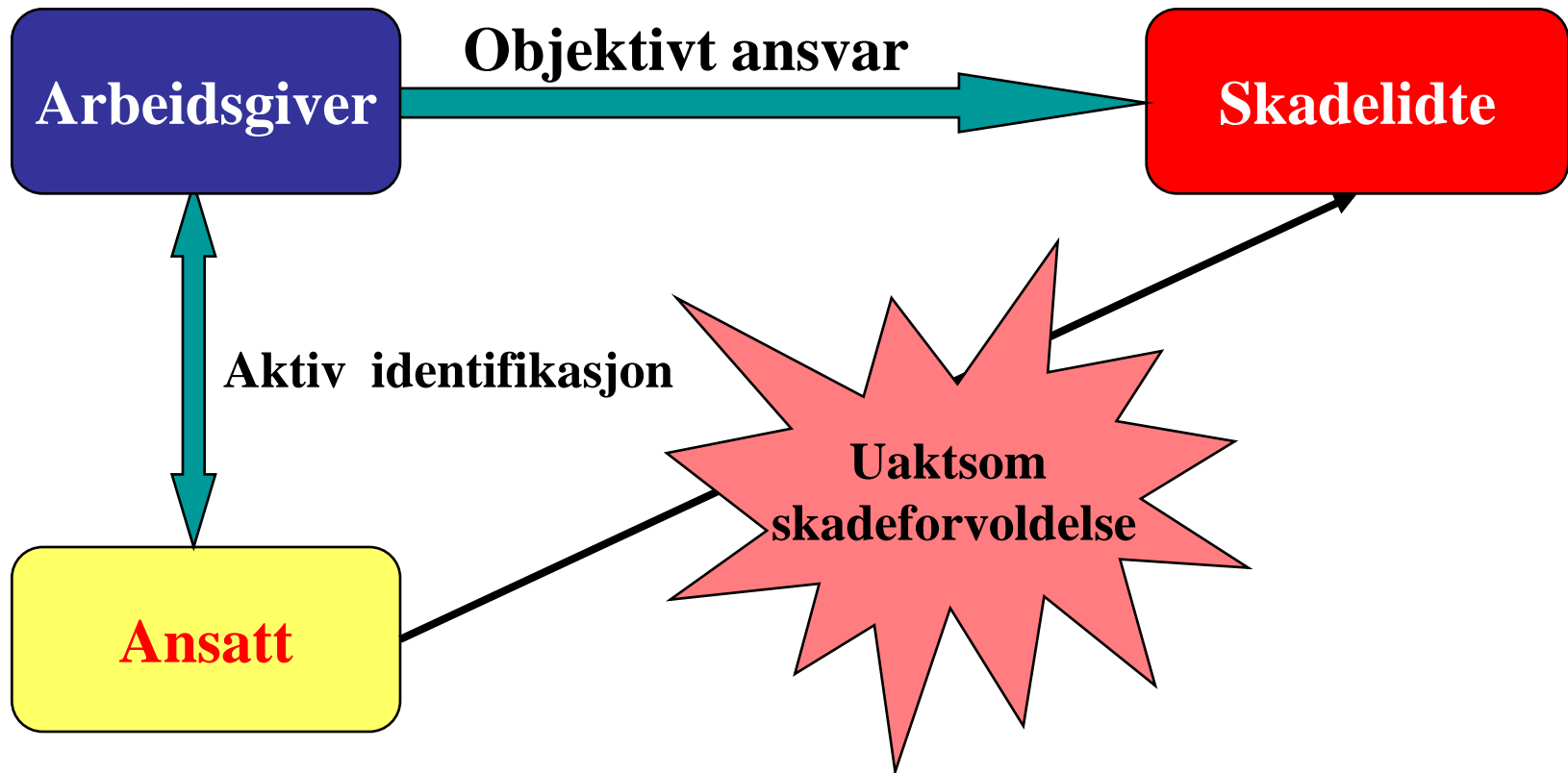
Innledning

– presentasjon av «aktørtrekanten»

Innledning

– nærmere om trekantforholdet

Innledning

- legislativt grunnlag og nedslagsfelt

Hensyn

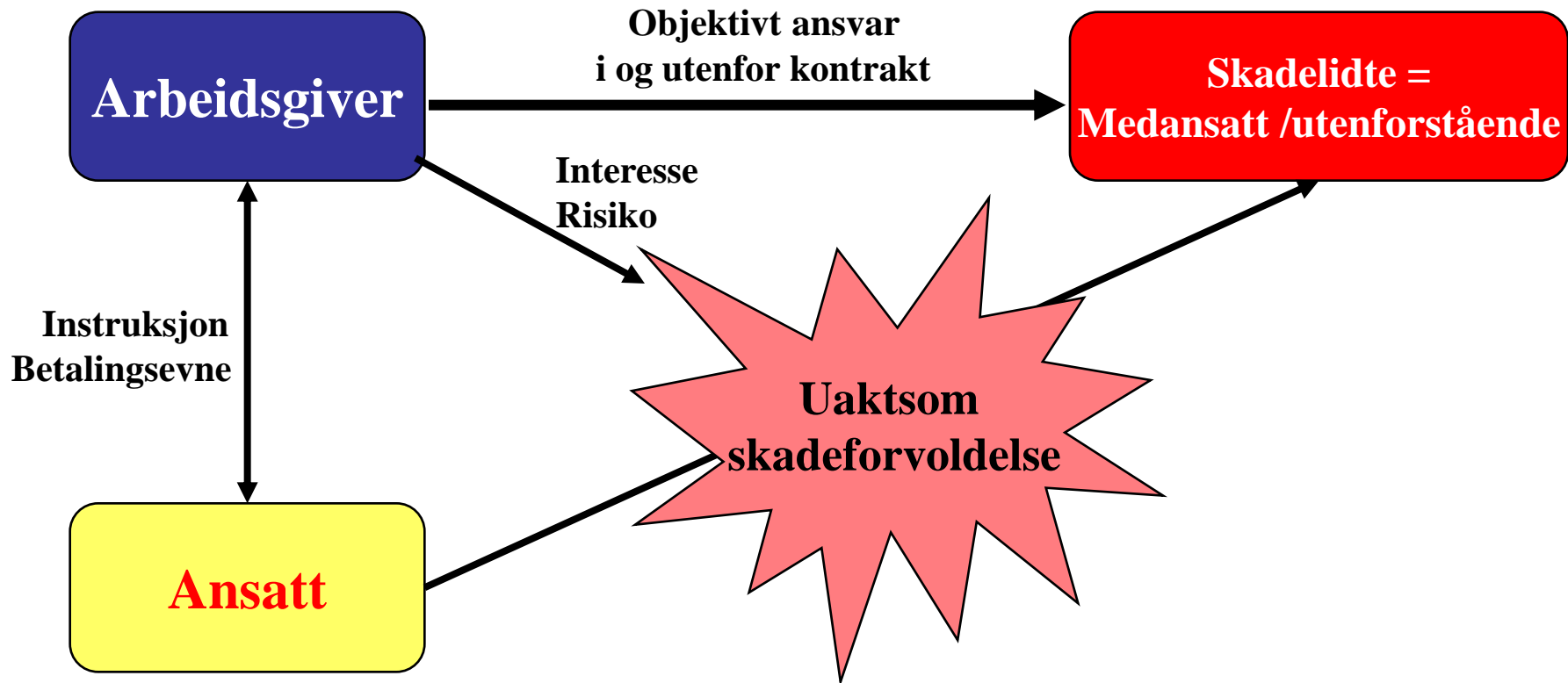
- Arbeidet utføres i bedriftens interesse
- Arbeidssituasjonen skaper risikoen
- Arbeidsgiver kan påvirke risikoen
- Betalingsevnen ligger hos arbeidsgiver

Anvendelsesområde

- I og utenfor kontraktsforhold
- Forholdet til yrkesskedeforsikringsloven

Innledning

– nærmere om trekantforholdet

2

Arbeidstaker

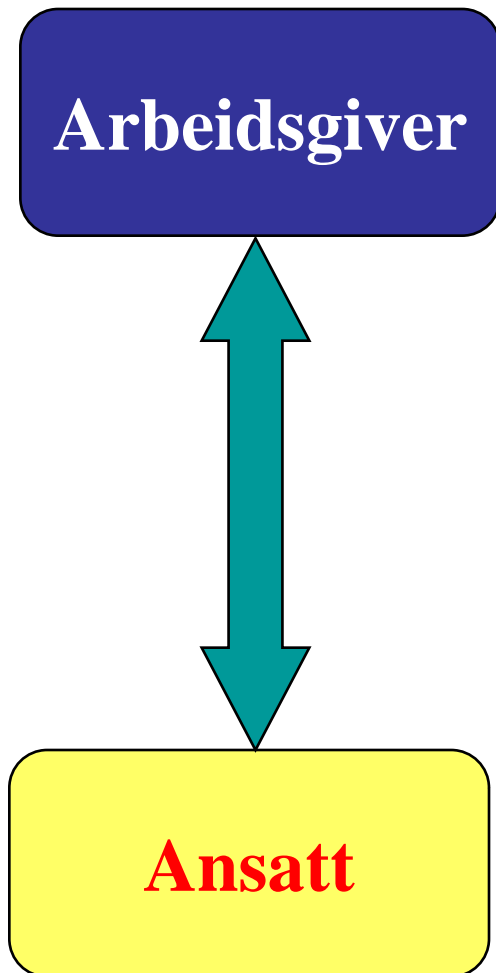
Arbeidstaker

– oversikt

- **Skl. § 2-1 nr. 3:** enhver som gjør arbeid eller utfører verv i arbeidsgivers tjeneste
- **Utgangspunkt:** ansettelsesforhold
 - Uavhengig av funksjon
 - Uavhengig av nivå
 - Uavhengig av tidsperspektiv
- **Presiseringer:** Ikke krav om
 - vederlag
 - arbeidsavtale

Arbeidstaker

– presiseringer vist ved en figur

Ansettelsesforhold:

Enhver funksjon

Ethvert nivå

Midlertidig/fast

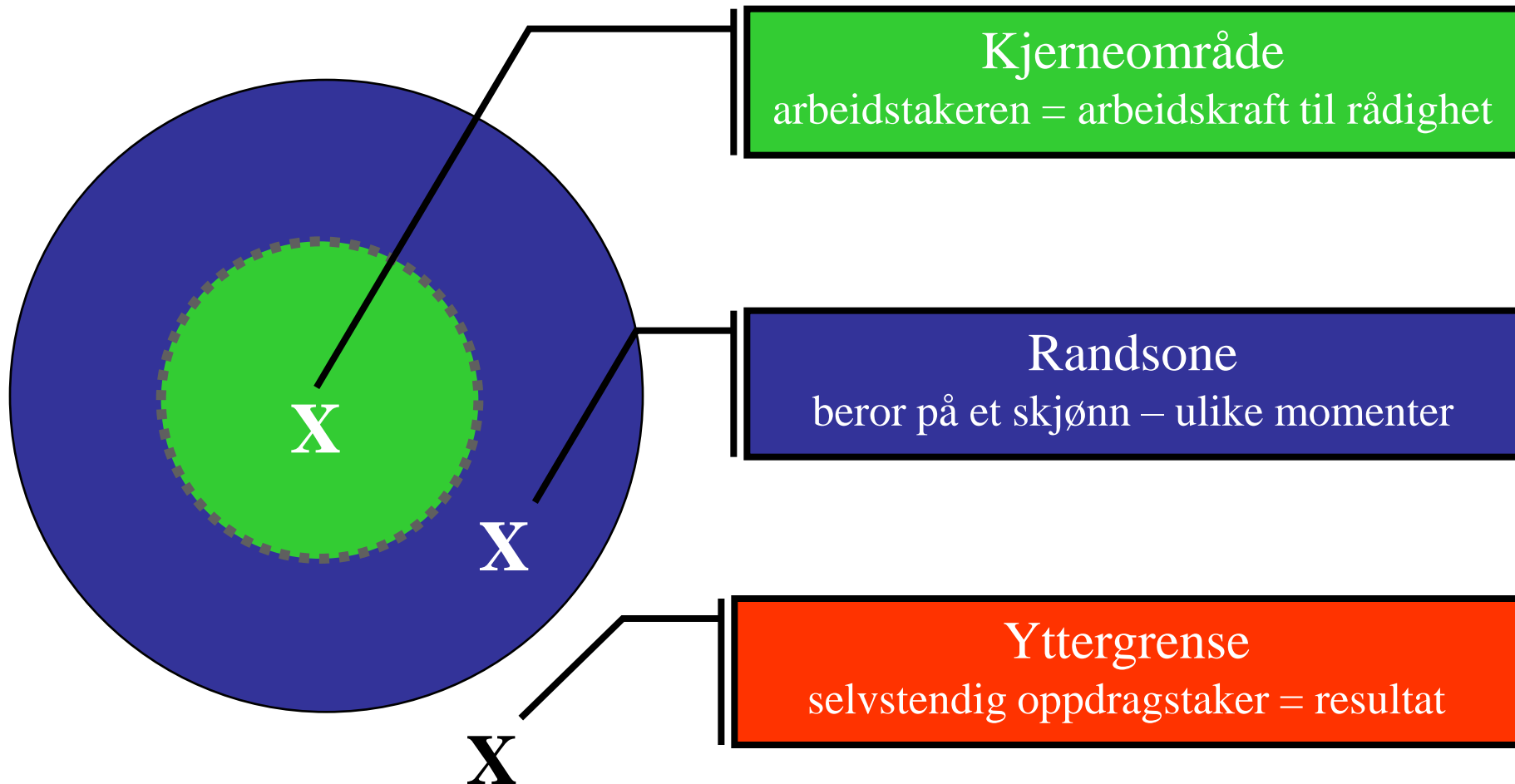
Uavhengig av

- vederlag

- arbeidskontrakt

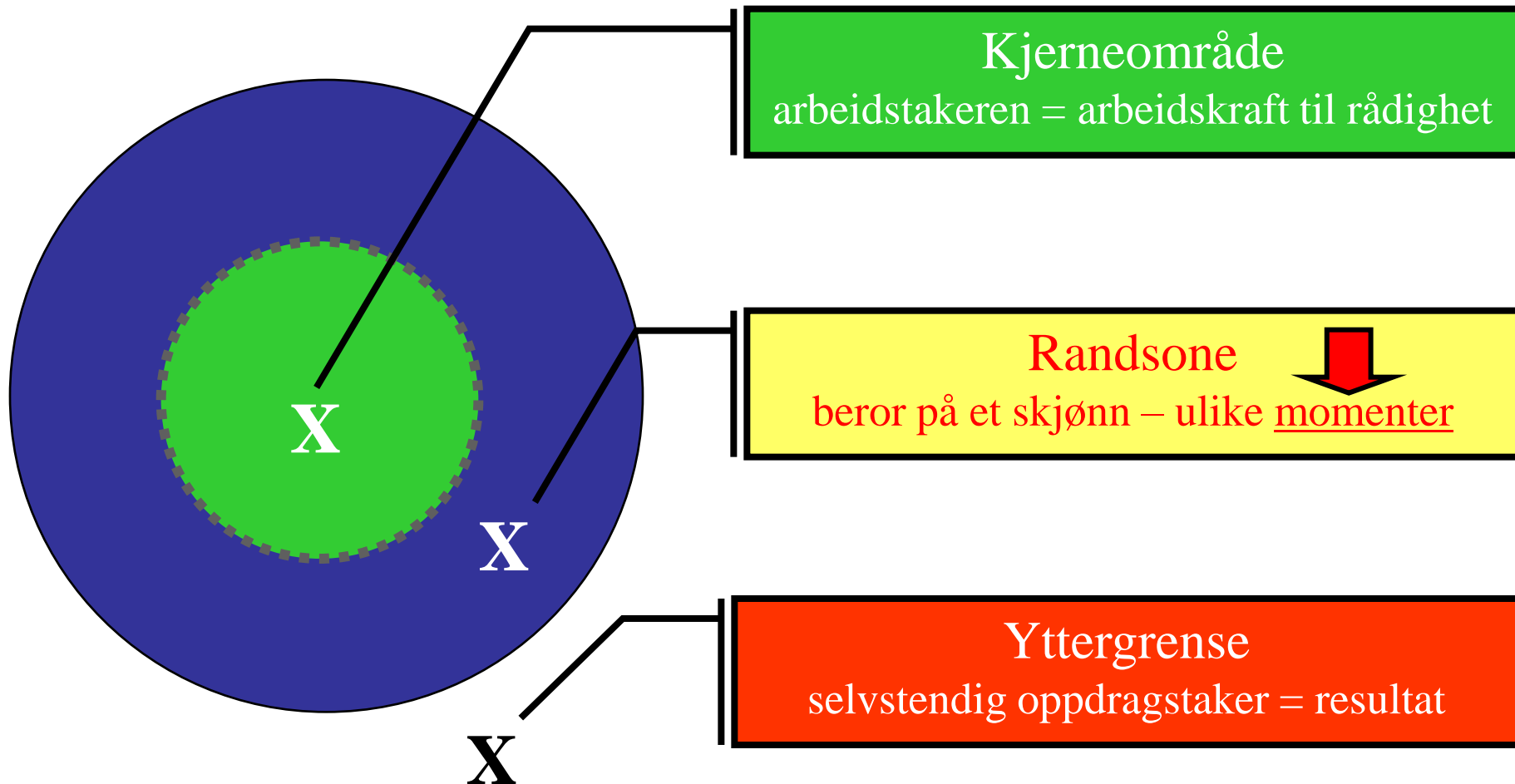
Arbeidstaker

– figur over arbeidstakerbegrepet

Arbeidstaker

– figur over arbeidstakerbegrepet

Arbeidstaker

– grensetilfeller

Momenter

↳ Grad av selvstendighet/profesjonalitet

↳ Hvem holder verktøy

↳ Kontroll/instruksjonsmyndighet

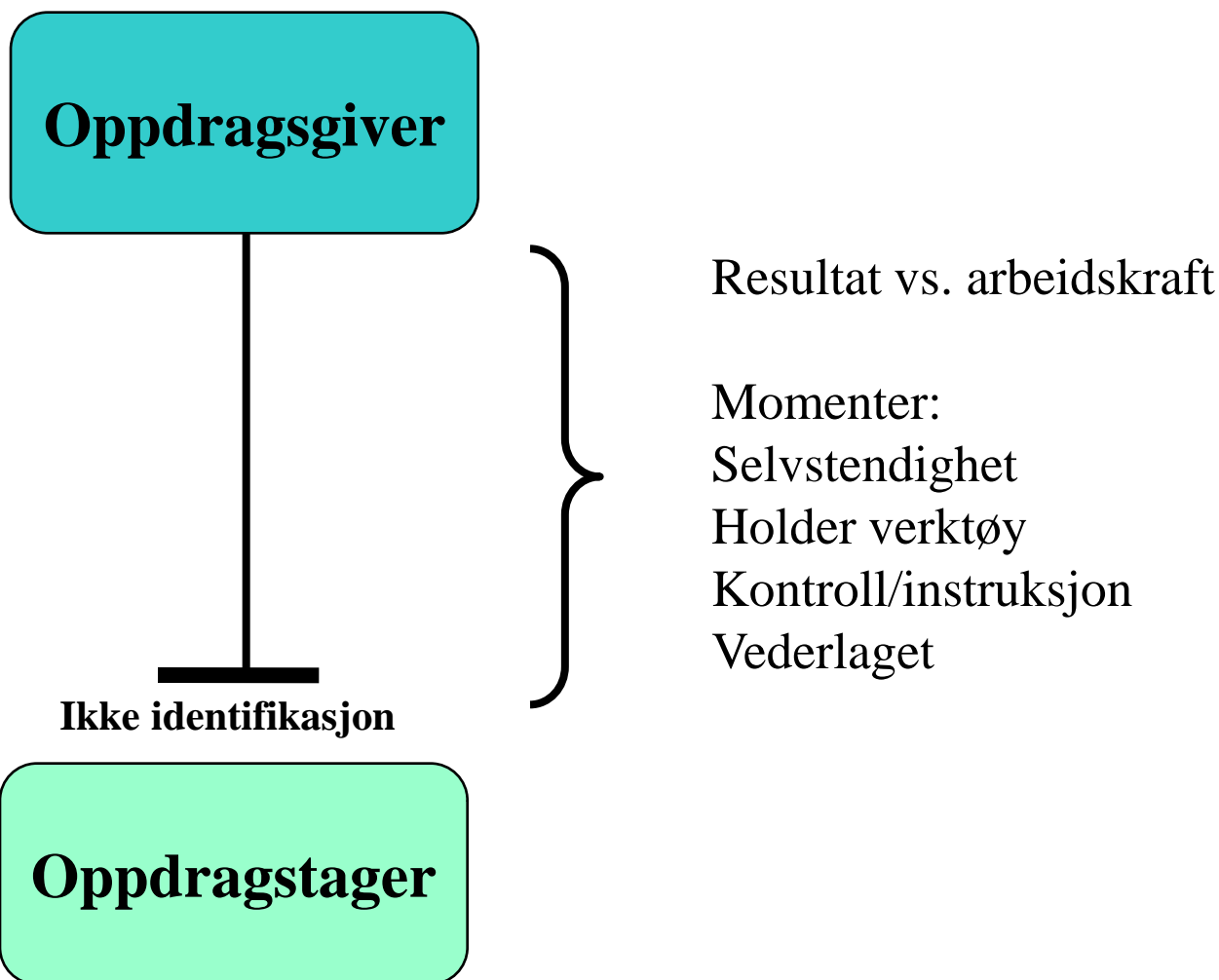
↳ Fastleggelse av vederlag

↳ Mv. (ikke uttømmende)

Helhetsvurdering

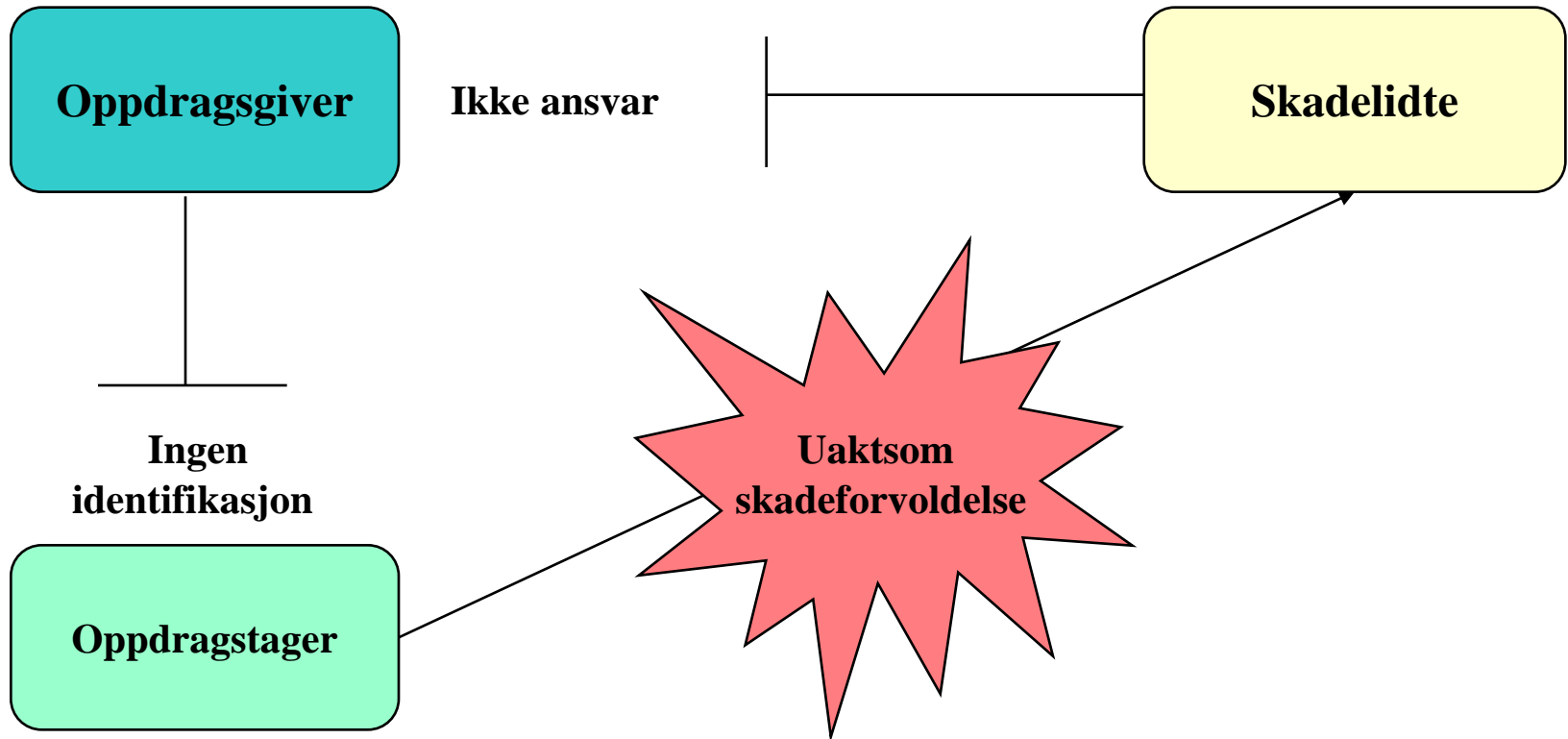
Arbeidstaker

– skl. § 2-1 nr. 3: i arbeidsgivers tjeneste

Arbeidstaker

– presisering: ikke ansvar for oppdragsgiver

Arbeidstaker

- Grense mot arbeidsgivers egen skyld
- Betydning
- Organansvaret
 - Utgangspunkt: Organteori
 - Supplert med erstatningsrettslig identifikasjon
 - Rt. 1995 s. 209
 - Rt. 1994 s. 626

3

Arbeidsgiver

Arbeidsgiver

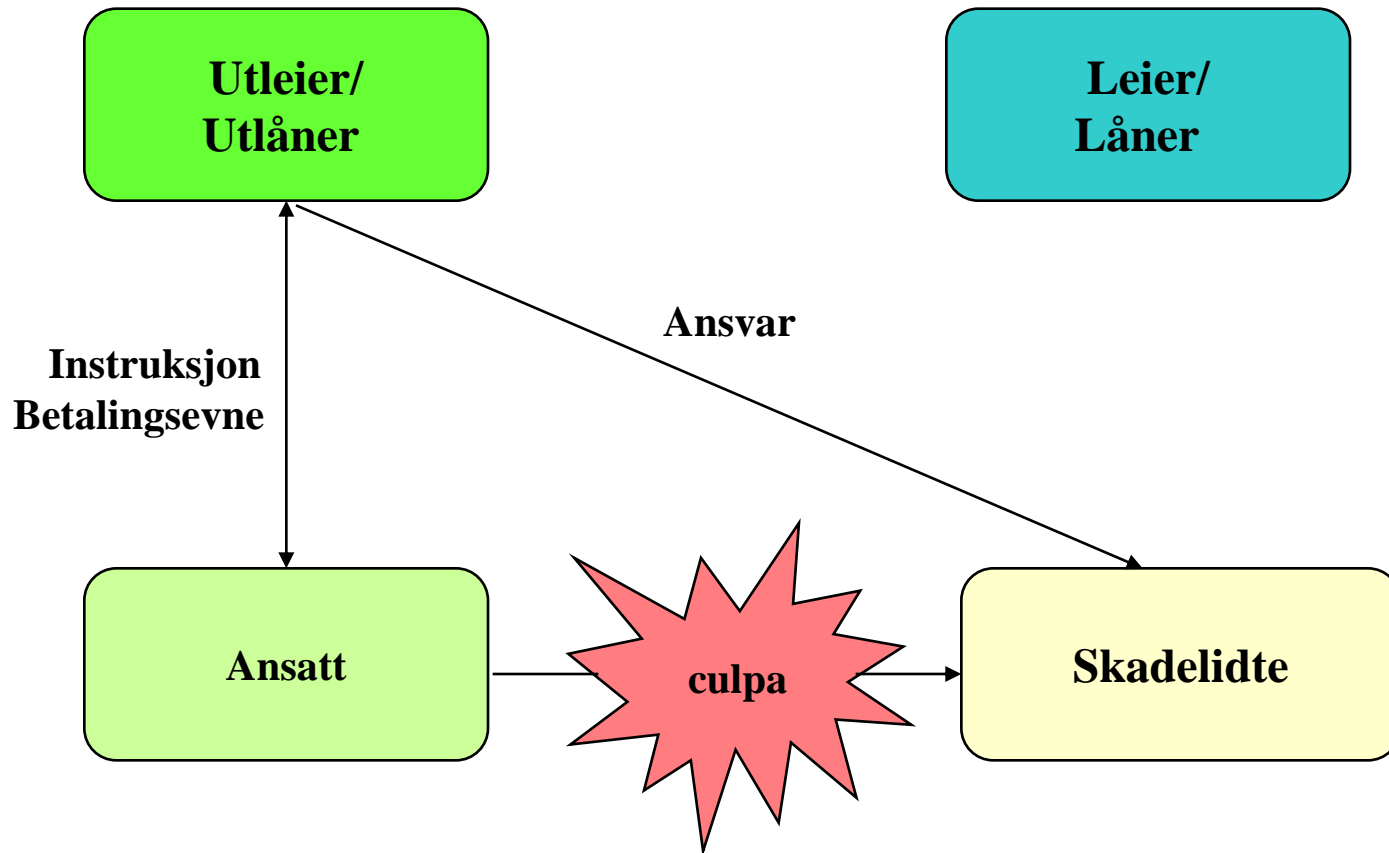
① Begrepet

skl. § 2-1 nr. 2:

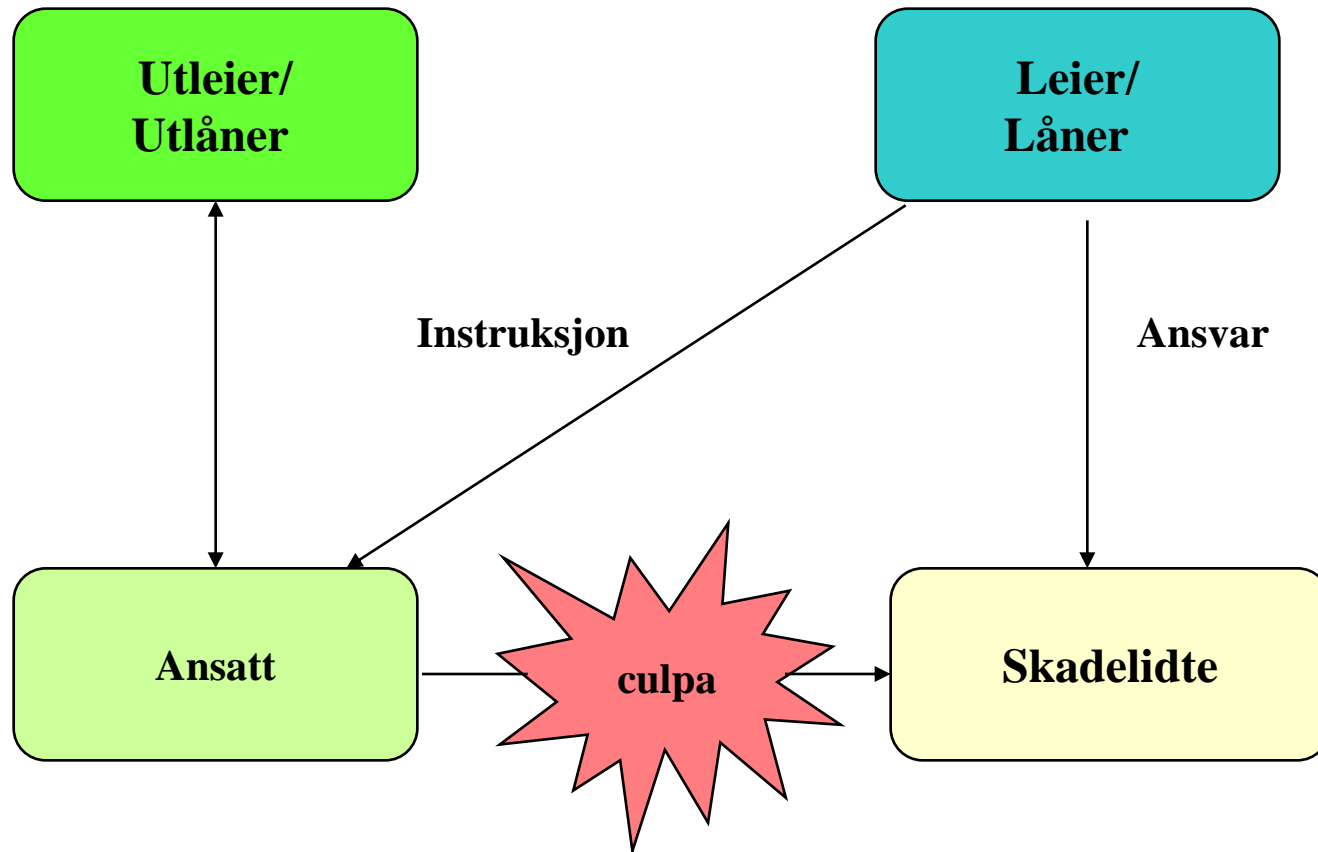
- Det offentlige
- Enhver annen som har noen i sin tjeneste:
 - Fysiske og juridiske personer
 - Også rent private forhold

② Flere arbeidsgivere

Flere arbeidsgivere

Flere arbeidsgivere

4

Skyldkravet

(forsett/uaktsomhet)

Skyldkravet

– forsett/uaktsomhet

- skl. § 2-1 nr. 1: «de krav skadelidte med rimelighet kan stille til virksomheten eller tjenesten ... er tilsidesatt»
- Vurderingen relateres til skadelidte
- Subjektive unnskyldningsgrunner irrelevant
- Omfatter anonyme og kumulative feil

5

Under utføring av arbeid/verv

Under utføring av arbeid/verv

➤ Feilen begått

- som arbeidstager
- i arbeidstiden

➤ Private gjøremål i arbeidstiden

- Toilett/kantine ja
- frisør/tannlege nei
- Grense: vanlige og aksepterte handlinger i arbeidstiden

Under utføring av arbeid/verv

- Utenfor det som er rimelig å regne med
- Utgangspunkt: Objektiv vurdering
- Grenseproblemer
 - Handling mot instruks?
 - Forsettlige/uredelige handlinger
 - Mobbing

6

Det offentlige arbeidsgiveransvar

Det offentliges arbeidsgiveransvar

- oversikt

➤ Offentlig arbeidsgiveransvar for

- Omsorg for barn/syke
- Kontroll og servicevirksomhet
- Myndighetsutøvelse

➤ Forutsetning: At skadelidte har erstatningsvern

- Avgjøres etter alminnelige erstatningsrettslige prinsipper
- Viktig moment: hva sier forarbeidene

Det offentliges arbeidsgiveransvar

– omsorg for barn/syke

- **Neppe forskjell i culpanormen**
- *Trampett* (Rt. 1997 s. 1081)
- **Helsetjenester?**

Det offentliges arbeidsgiveransvar

– kontroll- og servicevirksomhet

Forarbeider

- Utkast med motiver til lov om statens og kommunenes erstatningsansvar, avgitt desember 1958 (s. 37)
- Ot.prp. nr. 48 (1965-66) s. 56 og 79

Videreført og
vektlagt av
Høyesterett

Det offentliges arbeidsgiveransvar

– kontroll- og servicevirksomhet

- *Tiranna* (Rt. 1970 s. 1154): Faglig/administrativ forsvarlig standard innenfor vedtak/bevilgninger
- *Spanor* (Rt. 1991 s. 954): Støtte i forarbeider for en forsiktig culpanorm
- **Momenter**
 - Omfanget av oppgavene
 - Antall ansatte
 - Hva slags forventninger er det rimelig å regne med

Det offentliges arbeidsgiveransvar

– myndighetsutøvelse

- *Furunkulose* (Rt. 1992 s. 453)
- Utgangspunkt: skl. § 2-1/ulovfestet krav til forsvarlig myndighetsutøvelse
- Kan ikke benytte den mildere aktsomhetsnorm for service og kontrolltelsler
- Det vil si vanlig aktsomhetsvurdering avgjørende

Det offentliges arbeidsgiveransvar

– myndighetsutøvelse

- Ikke uaktsomt å tillate import
- Var vilkårene forsvarlige?
 - Klar smitterisiko
 - Vilkårene utilstrekkelige til å avdekke smitte
 - Problemet:
 - Staten stilte vilkårene, men
 - overlot videre initiativ/opplegg til andre, med
 - interessekonflikt mht gjennomføring
- Konklusjon: Uaktsomhet

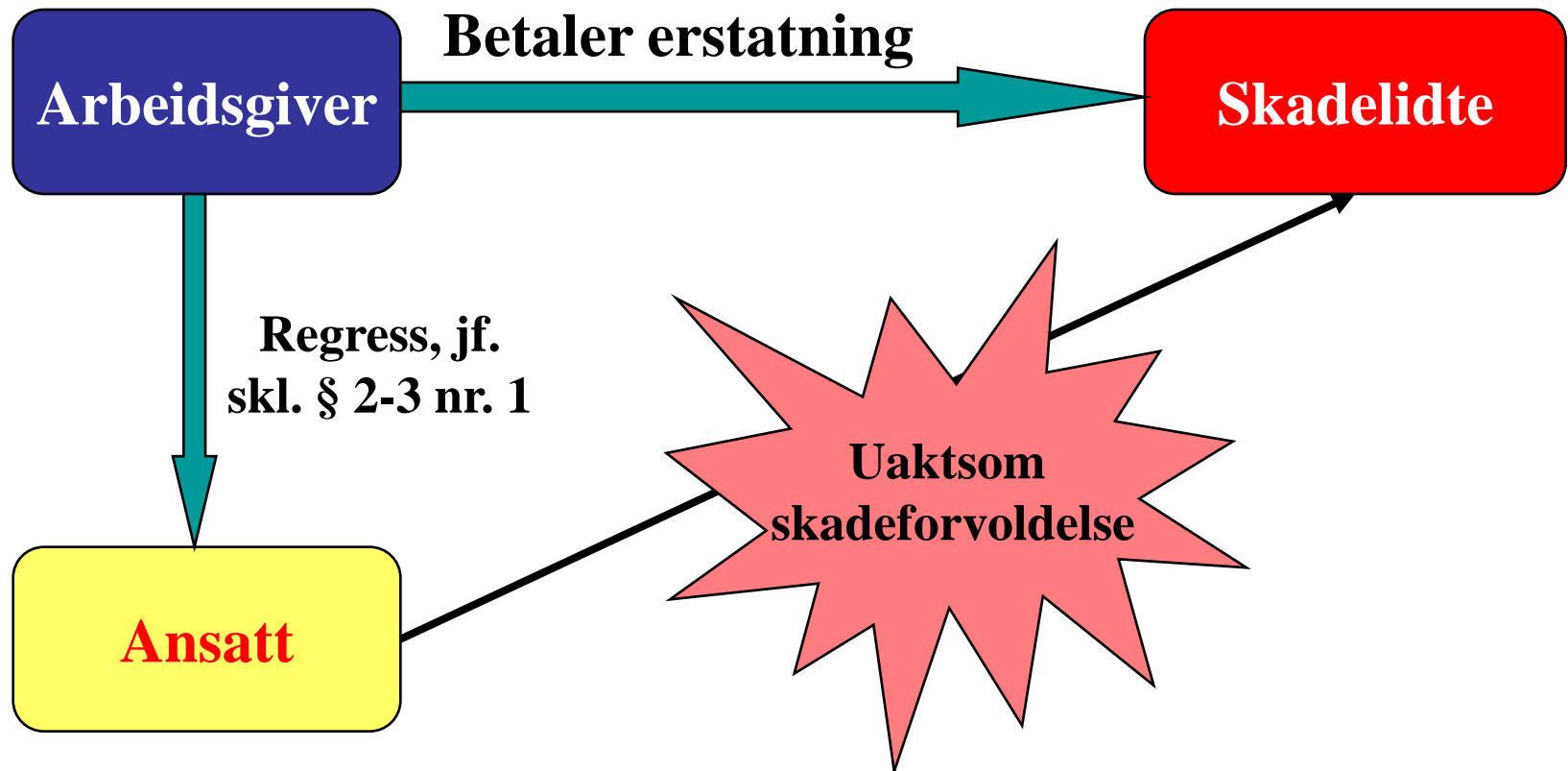
7

Arbeidstakerens eget ansvar

Arbeidstakerens eget ansvar

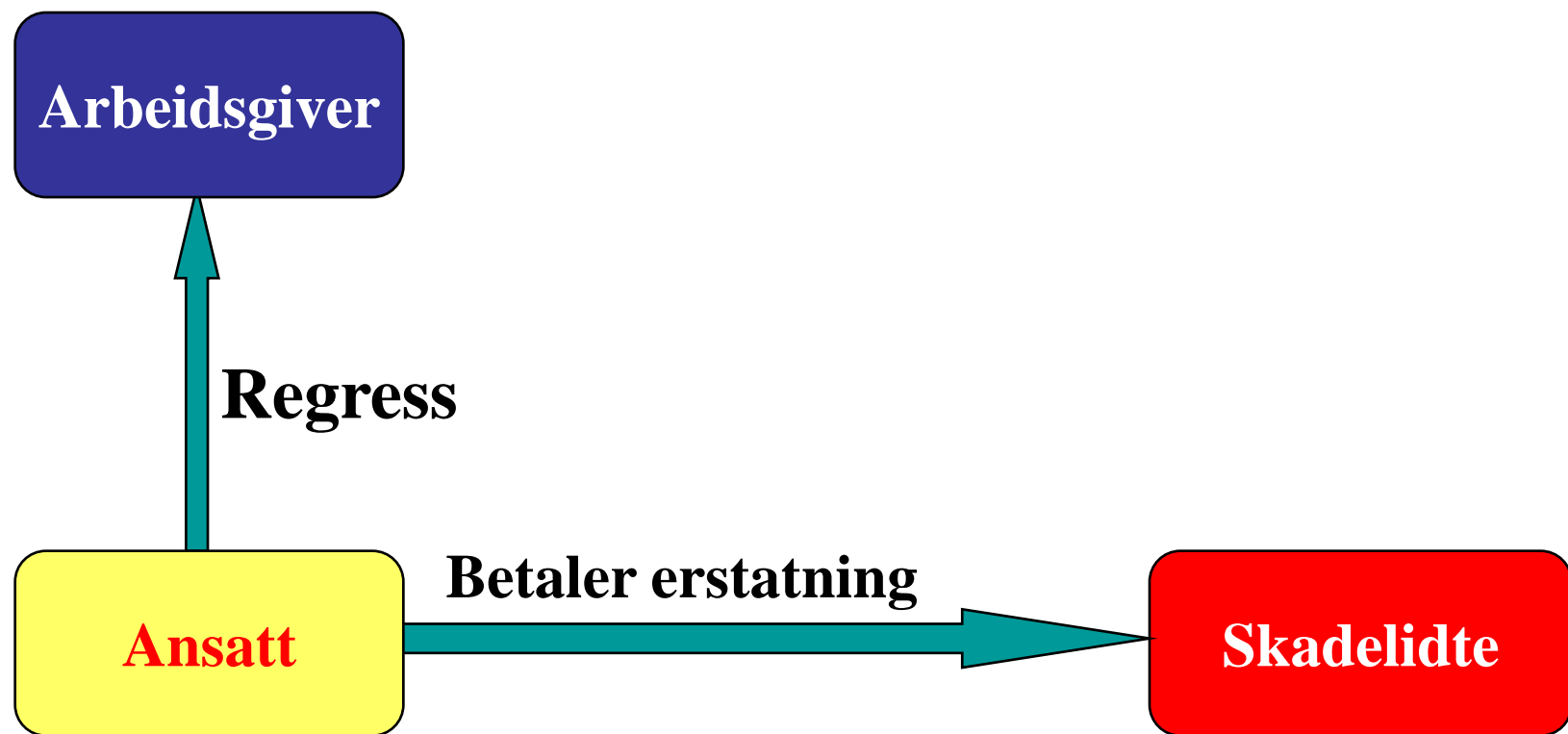
- Vanlig uaktsomhetsansvar overfor skadelidte
= solidarisk med arbeidsgiver
- Regressansvar overfor arbeidsgiver, jf. skl. § 2-3 nr 1.
- Både det direkte ansvar og regressansvaret kan lempes, § 2-3 nr. 1 og 2.

Arbeidstakerens regressansvar

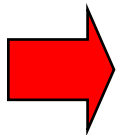
Arbeidstakerens eget ansvar

– skl § 2-3 nr. 2

Erstatningsrett

- Professor Trine-Lise
Wilhelmsen
- Nordisk institutt for sjørett
- E-post: t.l.wilhelmsen@jus.uio.no

Onsdag 18.03 (kl 14.15-16.00): Bilansvaret